

Inspektion af Københavns Fængsler,
Afdeling 2. Vest (kvindeafdelingen),
den 24. april 2012

OPFØLGNING

Dok.nr. 12/03559-26/PH

Indholdsfortegnelse

Ad 3.	Bygningsmæssige forhold	3
Ad 4.2.1.	Forholdet mellem kvindelige og mandlige indsatte	4
Ad 4.2.2.	Særlige tilbud til de kvindelige indsatte	4
Ad 5.1.	Toilet- og badefaciliteter	5
Ad 5.2.	Belægning, herunder overbelægning	7
Ad 5.3.	Boldspil mv.	8
Ad 5.6.	Anonymitet	9
Opfølgning		9
Underretning		9

Den 17. maj 2013 afgav jeg en endelig rapport om Folketingets Ombudsmands inspektion af Københavns Fængsler, afdeling 2. Vest den 24. april 2012. I daglig tale og i det følgende omtales afdelingen som kvindefdeling.

Jeg har i den anledning modtaget udtalelser af 23. maj 2013 og 30. august 2013 fra henholdsvis Københavns Fængsler og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg skal herefter udtale følgende:

Ad 3. Bygningsmæssige forhold

I forbindelse med udskiftning af tagene på Vestre Fængsel i 2009-2010 blev de nye tage forsynet med ovenlysvinduer med to oplukkelige vinduer i hvert fag, der kan betjenes af personalet på afdelingerne. Det er op til personalet at åbne og eventuelt lukke ovenlysvinduerne for udluftning.

Jeg forstod det oplyste sådan, at det – som ledelsen også oplyste under inspektionen – er muligt at åbne vinduerne for udluftning efter behov, f.eks. i 10 minutter både morgen og aften, som de indsatte havde ønsket. Jeg forstod ligeledes det oplyste sådan, at der ikke vil være noget til hinder for at indføre en rutine, hvorefter der normalt foretages en sådan udluftning to gange om dagen.

Da jævnlig udluftning er godt for indeklimaet, gik jeg på denne baggrund ud fra, at en sådan rutine kunne indføres, og at personalet i øvrigt i videst muligt omfang ville imødekomme ønsker fra de indsatte om udluftning.

Københavns Fængsler har oplyst, at mine antagelser er korrekte, og at fængslet vil indføre en rutine med udluftning.

Jeg går ud fra, at denne rutine er indført. Med denne bemærkning har jeg noteret mig det oplyste.

Ad 4.2.1. Forholdet mellem kvindelige og mandlige indsatte

Jeg noterede mig, at det efter fængslets opfattelse ikke er problematisk at have både mænd og kvinder på afdelingen, og at kvinderne generelt set kan være i fred for mændene på afdelingen.

Jeg noterede mig desuden det, som en indsat havde oplyst om, at personalet i køkkenet er meget opmærksomt på forholdet mellem de mandlige og de kvindelige indsatte. Jeg gik ud fra, at det gælder generelt dér, hvor mænd og kvinder færdes sammen i fængslet, herunder også på gårdtursarealet.

Jeg gik også ud fra, at kvinder, der helst vil være fri for at være på en afdeling sammen med mandlige indsatte, så vidt muligt bliver placeret på eller kan flyttes til 4. etage. Kvinder, der ikke ønsker at være beskæftiget sammen med mænd, og som heller ikke er i målgruppen for Projekt Menneske, har mulighed for celloarbejde.

Jeg noterede mig endvidere, at kvinderne har mulighed for at være i kondirummet og hallen, uden at der er mænd til stede. Jeg gik i øvrigt ud fra, at afdelingen ved tilrettelæggelsen af fritid ud fra den aktuelle sammensætning af de indsatte på afdelingen er opmærksom på i videst muligt omfang at tage hensyn til kvinder, der ikke ønsker at være sammen med mænd.

Københavns Fængsler har henholdt sig hertil.

Jeg forstår det sådan, at fængslet har bekræftet mine antagelser. Med denne bemærkning har jeg noteret mig det oplyste.

Ad 4.2.2. Særlige tilbud til de kvindelige indsatte

De kvindelige indsatte i Vestre Fængsel kan deltage i programmet Projekt Menneske, der er et stofafvænningsprogram (motivationsprogram) for kvinder.

For så vidt angår fritiden havde fængslet desuden på inspektionstidspunktet et zumbahold kun for kvinder.

Jeg bad om at få oplyst, om fængslet havde overvejet eller overvejede andre konkrete tilbud specielt til kvinderne.

Københavns Fængsler har oplyst, at kvinderne generelt har adgang til alle fængslets tilbud, dog som udgangspunkt sammen med de mandlige indsatte.

Københavns Fængsler har videre oplyst, at fængslet løbende overvejer, hvilke tilbud der kan gives til de indsatte, herunder tilbud specielt til de kvindelige indsatte på afdelingen. Fængslets kompetenceudviklingsafdeling har med jævne mellemrum møder med repræsentanter for talsmandsgruppen, hvor de indsatte har mulighed for at fremkomme med idéer og ønsker.

Konkret arbejdes der i fængslets produktion løbende med workshops om celloarbejde kun for de kvindelige indsatte. Fængslets skole har et meditationshold kun for de kvindelige indsatte.

Der havde desuden kort tid før fængslets udtalelse været afholdt temadage med yoga, ansigtsmasker, perler og madlavning.

Fængslets præster afvikler endvidere studiekredse særligt for de kvindelige indsatte.

Københavns Fængsler har i øvrigt oplyst, at det nævnte zumbahold, som en medarbejder stod for på frivillig basis, ophørte i sommeren 2012.

Direktoratet har henholdt sig til fængslets svar, men har supplerende oplyst, at der er værksteder i fængslet, som de indsatte i vestfløjen ikke får tilbud om at arbejde i. Det er begrundet i de indsattes placering og gælder derfor både for de kvindelige og de mandlige indsatte.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 5.1. Toilet- og baderum

Der findes to toilet- og baderum på 3. etage. I brev af 11. juni 2012 oplyste Københavns Fængsler, at fængslet havde besluttet at opdele toiletterne efter køn i de perioder, hvor der færdes såvel kvindelige som mandlige indsatte på etagen. Det skyldes bl.a. risikoen for, at en mand kan lukke sig inde på toilettet sammen med en kvinde. Hvilket toilet, som henholdsvis kvinderne og mændene skal have adgang til, besluttet på baggrund af kønsfordelingen på afdelingen, således at det overrepræsenterede køn får adgang til det største af de to toiletter.

Da kvinder og mænd kan færdes sammen på etagen uden for cellerne, havde jeg ingen bemærkninger til, at fængslet med den angivne begrundelse ønsker en opdeling af toiletterne (og bad) efter køn, når der er mandlige indsatte på etagen.

Når der sker en sådan opdeling, har de indsatte imidlertid kun adgang til ét toilet og bad, og hvis der kun er (meget) få indsatte af det ene køn på afdelingen, og der samtidig er overbelægning, kan der være mange indsatte om dette toilet- og baderum.

Jeg omtalte desuden ombudsmandens inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk) den 25. november 2002, hvor ombudsmanden havde beskæftiget sig med spørgsmålet om opdeling af toilet- og bade faciliteter på en afdeling, der husede både mandlige og kvindelige indsatte, dog fortrinsvis kvinder. Efter inspektionen blev der på dette sted foretaget en opdeling af toilet- og bade faciliteter på den måde, at det ene toilet- og baderum ved skiltning blev forbeholdt for de kvindelige indsatte, mens det andet ved skiltning angav, at det kunne benyttes af såvel kvinder som mænd.

Jeg omtalte også det, som embedslægeinstitutionen for det daværende Frederiksborg Amt efter et tilsynsbesøg den 10. april 2002 samme sted havde tilkendegivet med hensyn til antal indsatte pr. toilet (10) og tilstrækkelige bade faciliteter til, at indsatte har adgang til et dagligt bad.

Med hensyn til bade faciliteter nævnte jeg desuden ombudsmandens tilkendegivelse i en rapport af 13. maj 1997 om inspektion af Anstalten ved Herstedvester, hvorefter én bruser til 13 indsatte efter hans opfattelse var utilstrækkeligt.

I lyset af ovenstående bad jeg i rapporten om kvindeafdelingen i Københavns Fængsler om en udtalelse om, hvorvidt der efter København Fængsler opfattelse er tilstrækkelige toilet- og bade faciliteter til rådighed på 3. etage, når der både er mandlige og kvindelige indsatte på etagen og kun få indsatte af det ene køn samt (eventuelt) tillige er overbelægning på afdelingen.

I den forbindelse bad jeg også Københavns Fængsler om at oplyse, om det, som fængslet havde oplyst i brevet af 11. juni 2012, skulle forstås sådan, at det efter fængslets opfattelse ikke vil være muligt at indføre en ordning som den, der blev etableret i sin tid i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk).

Københavns Fængsler har i sin udtalelse oplyst følgende:

”Toiletfordelingen forskydes i forhold til hvor mange mænd afdelingen rummer. Er der få mænd, anvender mændene det lille baderum og toilet, mens kvindelige indsatte benytter det store baderum og toilet. Er der mange mænd forholder det sig omvendt.

Når der er overbelæg på afdelingen, er toilet- og badefaciliteter overudnyttede.”

Direktoratet har anført følgende:

”Direktoratet kan indledningsvis oplyse, at der i den nye aftale om Kriminalforsorgens økonomi for 2013-2016 indgår en langsigtet løsning på kapacitetsbehovet og overbelægningen, der skal medvirke til at nedbringe belægningsprocenten, og dermed også forbedre afsoningsforholdene i Kriminalforsorgens institutioner. Centralt i denne aftale er en politisk beslutning om at etablere yderligere 200 pladser frem til midten af 2014.

For at håndtere belægsudviklingen, indtil alle nye pladser er etableret, har Kriminalforsorgen blandt andet etableret midlertidige pladser, samt løbende foretaget en række konverteringer af pladser, på baggrund af belægsbehovets fordeling imellem den åbne og lukkede sektor.

Alligevel har der været belægsmæssige spidsbelastninger i Kriminalforsorgens institutioner, blandt andet som følge af sæsonmæssige udsving i belægget. Det forsøges i videst muligt omfang at begrænse omfanget og varigheden af disse perioder, samtidig med at generne ved et eventuelt midlertidigt overbelæg søges minimeret igennem anvendelse af for eksempel nødkapacitet.

Det kan yderligere oplyses, at Københavns Fængsler supplerende har oplyst, at fængslet ikke har indtryk af, at det for de indsatte kvinder er et gennemgående problem med den aktuelle opdeling af toilet- og badefaciliteter, når der er mænd på afdelingen. Fængslet har dog oplyst, at man ikke har indvendinger imod at tage den ordening i brug, som blev etableret i sin tid i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk). Fængslet vil dog i den konkrete situation tage stilling til behovet herfor.

Direktoratet kan henholde sig hertil.”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om toilet- og badefaciliteter på 3. etage på kvindeafdelingen.

Ad 5.2. Belægning, herunder overbelægning

I rapporten om inspektionen af kvindeafdelingen i Københavns Fængsler noterede jeg mig bl.a., at det kun er i forbindelse med overbelægning, at der placeres mænd på

kvindeafdelingen. Selv om det optimale vil være en afdeling udelukkende for kvinder, jf. også anbefalingen i en indstilling fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om fængslede kvinders vilkår, havde jeg ikke grundlag for at foretage mig videre vedrørende det forhold, at der også placeres mænd på afdelingen, når der mangler pladser i resten af fængslet. Jeg havde i den forbindelse noteret mig, at de mænd, der placeres på afdelingen, er specielt udvalgt, primært blandt mænd fra det øvrige fængsel, som fængslet kender i forvejen.

Københavns Fængsler har hertil i sin udtalelse oplyst, at det er korrekt, at de mænd, der placeres på afdelingen, som udgangspunkt vil være særligt udvalgt. Ved stort pres på fængslets modtageafdeling vil det dog kunne forekomme, at der placeres mandlige indsatte på kvindeafdelingen, uden at der sker en forudgående vurdering. I sådanne tilfælde vurderes de pågældende mænd af personalet på afdelingen, og hvis de vurderes uegnede til ophold på afdelingen, flyttes de til en anden afdeling.

Direktoratet har henholdt sig til det, som fængslet har oplyst.

Jeg har noteret mig det oplyste, der ikke giver mig anledning til at foretage mig noget.

Ad 5.3. Boldspil mv.

Talsmanden ønskede også at få etableret en overdækning mere på gårdtursarealet, hvor de indsatte kan stå i ly for regn mv.

I brevet af 11. juni 2012 havde fængslet oplyst, at fængslet ikke tidligere var forelagt ønsker om yderligere overdækning af gårdtursarealet for at skærme mod sol og regn. Hvis det måtte være et ønske, ville fængslet gerne opsætte yderligere overdækning (dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt).

Jeg noterede mig det oplyste og gik på baggrund heraf ud fra, at der var eller ville blive etableret en sådan overdækning.

Københavns Fængsler har oplyst, at fængslet vil etablere en yderligere overdækning efter afdelingens valg.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 5.6. Anonymitet

I Vestre Fængsel har det siden marts 2011 været muligt at transmittere de religiøse handlinger, der afholdes i fængslet, direkte på fængslets interne tv-kanal. I brevet af 11. juni 2012 oplyste fængslet, at gudstjenesten optages fra et kamera, der opstilles på et stativ og indstilles således, at det – uden løbende at skulle være personalebetjent – filmer præsten under gudstjenesten, men ikke kirkebænkene, hvorfra de indsatte overværer gudstjenesten. Da kameraet er indstillet til at filme præsten, kan indsatte, der i forbindelse med altergang kommer op til præsten, risikere at komme med i billedet. Københavns Fængsler ville sørge for, at de indsatte orienteres om denne risiko for at komme med i billedet i forbindelse med altergang.

Jeg noterede mig det oplyste og gik således ud fra, at Københavns Fængsler havde indført en procedure, der sikrer, at de indsatte gøres bekendt med risikoen for at komme med i billedet, hvis de går til altergang under gudstjenesterne.

Københavns Fængsler har oplyst, at fængslet ved opslag på dansk og engelsk på indgangsdørene til kirken har gjort de indsatte opmærksom på den nævnte risiko for at komme med i billedet i forbindelse med altergang.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om inspektionen af Københavns Fængsler, afdeling 2. Vest (kvindeafdelingen), den 24. april 2012 som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til Københavns Fængsler, Direktoratet for Kriminalforsorgen og de indsatte på kvindeafdelingen i Københavns Fængsler.

København, den 10-12-2013

Jørgen Steen Sørensen